

Regisro Nr. 2455

LIETUVOS VALSTYBĖS ISTORIJOS ARCHYVAS

FONDAS NR. 350 (SA)

UPYTĖS EKSDIVIZINIS TEISMAS

УПИТСКИЙ ЭКСДИВИЗОРСКИЙ СУД

EKSDIVIZINIO TEISMO DEKRETŲ PROTOKOLŲ APYRAŠAS NR. 1

CHRONOLOGINĖS RIBOS: 1790-1791 m.

LIETUVOS VALSTYBĖS ISTORIJS ARCHYVAS

PAŽYMA APIE UPYTĖS EKSDIVIZINIO TEISMO FONDA NR. 350 (SA)

2013-11-29 Nr. A7-55

Vilnius

I. INFORMACIJA APIE FONDO SUDARYTOJĄ

Eksdiviziniai teismai Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje (toliau - LDK) buvo įsteigti 1726 m.¹ Jie sprendė nusigyvenusią skolininkų bylas dėl jų turto padalijimo tarp kreditorių. Lietuvoje santykius tarp skolininko ir kreditoriaus reglamentavo 1588 m. III Lietuvos Statuto VII skyriaus straipsniai.² Iki eksdivizinio teismo atsiradimo skolininkų nekilnojamo turto padalijimą vykdė pakamaris, įgaliotas pavieto žemės teismo arba LDK Vyriausiojo tribunolo sprendimo. Įstatymai Lietuvoje nuo seno buvo parankesni skolininkui, o ne skolintojui. Jie sudarydavo įvairiausių galimybių apsukriems skolininkams išsisukinėti nuo skolos gražinimo, vilkinti šį reikalą net kelis dešimtmečius. Kadangi bylos dėl skolų išieškojimo ir turto padalijimo buvo gana sudėtingos, reikalaujančios daug laiko ir išlaidų, atsirado poreikis įkurti tam reikalui skirtą atskirą teismą.

Eksdivizinis teismas (lotynų k. *exdivisio – padalijimas*) buvo nenuolatinis teismas, veikęs Lietuvoje 1726-1840 m. Sudaryti eksdivizinį teismą kiekvienu atveju nutardavo to pavieto žemės teismas, kuriame buvo skolininko dvaras arba LDK Vyriausiasis tribunolas, jei neišsimokančio asmens dvarai buvo keliuose pavietuose.³ Teismą sudarė trys skiriami eksdivizoriai – teisėjai, iš kurių vienas buvo pirmininkaujantis, taip pat kamarninkas, matininkai ir raštininkas. Visi šio teismo pareigūnai buvo skiriami iš pavieto teismų pareigūnų. Eksdivizinis teismas neturėjo nuolatinės posėdžių vietos. Bylos dažniausiai buvo nagrinėjamos skolininko dvare. Proceso pradžioje teismas, dalyvaujant ieškovams ir atsakovui, atlikdavo taip vadinamą taksaciją - skolininko turto (žemės, gyvenamųjų ir ūkinių pastatų) įkainojimą. Įkainotas turtas buvo proporcingai dalijamas tarp kreditorių pagal jų pareikštas ir eksdivizinio teismo patikrintas ir pripažintas skolas.

Eksdivizinio teismo teisėjai kolegialiai pasitarę, priimdavo sprendimą, remdamiesi Lietuvos Statuto straipsniais, ištyrę jiems pateiktų skolų, įkeitimo raštų, kvitacinių užrašų, testamentų ir kt. susijusių su nekilnojamuoju turtu dokumentų tikrumą bei išklaušę prisiekusiųjų liudininkų parodymus. Skolininko turto perdavimas kreditoriams buvo vykdomas vadovaujantis taip vadinama tradicijos (lotynų k. *traditio – perdavimas*) teisės norma. Tai reiškė, kad skolintojas perima valdyti atitinkamą skolininko turto dalį tol, kol pastarasis susigrąžins suteiktą paskolą ir palūkanas.

¹ *Volumina Legum* – Poznań, 1952, T.VI. p. 236-237.

² ЛАППО, ИВАН; *Литовский Статут 1588 года* – Kaunas, 1938, T. 2; p. 315-337.

³ RAUDELIŪNAS, Vytautas; *Eksdivizinis teismas* //TLE, V; T. 1. p. 499.

Eksdivizinio teismo sprendimai turėjo būti vykdomi nedelsiant ir tuoj pat. Jų vykdymą negalėjo sustabdyti net apeliacija, pateikta LDK Vyriausiajam tribunolui.⁴

Teismas privalėjo ne tik preciziškai paskirstyti tarp kreditorių kiekvienam priklausančią skolininko turto dalį, bet ir nustatyti bendros paskirties žemių naudojimo, valstiečių prievolių tvarkymo bei valstybinių mokesčių mokėjimo tvarką ir taisykles. Realiai praktikoje, eksdivizijos procesas vykdavo labai sunkiai ir baigdavosi dažnai kreditorių nenaudai. Skolininkų bylos buvo nagrinėjamos vangiai ir sprendžiamos sunkiai. Labai vaizdžiai eksdivizijos procesą aprašė tų laikų liudininkas XIX a. pr. rašytojas ir filaretas Stanislovas Moravskis: „tuo tarpu mūsų teisėjai (eksdivizoriai) beveik dešimt metų kartu su savo žmonomis, vaikais, šunidėmis, arklidėmis ir tarnais visą įkainotą turtą paprastai galutinai nugyvendavo, iš kreditorių didžiules dovanas, vadinamas *salarja*, išplėsdavo ir pražudę abi puses, su gausiu grobiu lyg kokie totoriai ar Zaporožės kazokai į savo Sečę, sugrįždavo“. S. Moravskis žinojo, ką rašė, nes eksdivizijos proceso metu buvo praradęs kelis šimtus tūkstančių rublių, paskolintų jo tėvo.⁵

Negeresnė padėtis negu provincijoje, buvo ir miestuose. Eksdiviziniai namai nebuvo remontuojami ir taisomi, nes nuomotojams rūpėjo tik nuompinigiai. Vilniaus centre, Vokiečių gatvėje stovėję eksdiviziniai namai atrodė baisiai.⁶ Pats eksdivizijos, kaip teisinės normos, taikymas to meto gyvenime skatino sukčiavimą ir piktnaudžiavimą, nes nemokių skolininkų turtas tarp skolintojų buvo išsidalijamas, o ne parduodamas iš varžytinių, kad gautomis už jį įplaukomis būtų atsilyginama skolintojams. Dažnai kai kurių privačių skolų nenorintys gražinti dvarininkai tyčia nemokėdavo valstybei mokesčių, kad jų dvarus valstybė paimtų į savo globą.

Per visą savo veiklos laikotarpį ir ATR ir Rusijos imperijoje eksdivizinis teismas veikė remdamasis Lietuvos Statuto, o ne imperijos įstatymais. Oficialia teismo kalba buvo lenkų kalba. Tokia padėtis išliko iki 1840 m. liepos 7 d., kai imperatoriaus Nikolajaus I įsaku Vilniaus gubernijoje Lietuvos Statutas neteko galios, o eksdiviziniai teismai buvo panaikinti.

Eksdiviziniai teismai buvo nenuolatiniai, sudaromi atskiroms byloms nagrinėti, todėl ir neturėjo savo raštinių. Šio teismo knygos paprastai buvo saugomos pavietų žemės teismų archyvuose. Kiek eksdivizinio teismo knygų buvo saugoma Upytės žemės teismo archyve duomenų nėra. Iki mūsų dienų išliko tik viena Upytės eksdivizinio teismo knyga.⁷

1789 m. lapkričio 30 d. LDK Vyriausiasis tribunolas savo dekretu sudarė eksdivizinį teismą, skirtą spręsti vėlionio Jono Borovskio ir jo paveldėtojų, Upytės pavieta pastalininko Leono bei Polocko pavieta pilies teismo raštininko Martyno Borovskių bylai su kreditoriais. Eksdivizinio

⁴ ВОЙШВИЛЛО, Е. М. *Эксдивизорские суды и их компетенция в губерниях бывшего Великого княжества Литовского в конце XVIII и первой половине XIX в.* / Вильно, 1899.

⁵ TERLECKAS, Vladas; *Kreditas ir kredito įstaigos Lietuvoje 1795-1860 m.* // *Pinigų studijos 2004*; V; p. 72.

⁶ РУБИНШТЕЙН, С. Ф. *Виленьские эксдивизорские дома: очерк их возникновения и проект реорганизации.* – Вильна, 1901.

⁷ LVIA. F.350 (SA) Ap. 1 Nr. 15319.

teismo teisėjais buvo paskirti Vilniaus pavieto žemės teismo teisėjas Dominykas Kamienskis, Starodubo pavieto žemės teismo teisėjas Jonas Silvestrovičius ir Volkovysko pavieto žemės teismo teisėjas Stanislovas Žinievas. Eksdivizinio teismo teisėjais buvo pakviesti pareigūnai iš skirtingų LDK pavietų dėl to, kad Borovskiai turėjo nekilnojamo turto keliuose pavietuose. Kita priežastis, tikėtina, siekta buvo išvengti vietinių, Upytės pavieto teisėjų, šališkumo. 1790 m. balandžio 3 d. prasidėjęs eksdivizinio teismo procesas tęsėsi iki 1791 m. gegužės 14 d. Dėl Borovskių negražintų skolų kreditoriams buvo nutarta padalinti Pabiržių dvarą Upytės paviete.

1840 m. caro valdžiai panaikinus eksdivizinius teismus, Upytės eksdivizinio teismo knyga buvo perduota Panevėžio apskrities teismo žinion ir buvo saugoma jo archyve kartu su Upytės pavieto žemės, pilies ir pakamario teismų bylomis.

II. DOKUMENTŲ SUTVARKYMAS

Bendrosios žinios apie fondo dokumentus

1852 m. caro įsaku buvo įsteigtas Vilniaus centrinis senųjų aktų archyvas, kuriame turėjo būti sukaupti visi LDK veikusių įstaigų ir institucijų aktai, surašyti iki 1799 m. Šio archyvo direktoriumi buvo paskirtas Nikita Gorbačevskis. Panevėžio apskrities teismas, kuriam priklausė Upytės žemės, pilies ir pakamario teismų knygos 1853-1854 m. laikotarpiu perdavė Vilniaus centriniam senųjų aktų archyvui 130 bylų.⁸

1853 m. gruodžio 5 d. vienoje siuntoje kartu su Upytės pilies ir pakamario teismų bylomis Vilniaus centrinis senųjų aktų archyvas gavo vieną Upytės eksdivizinio teismo bylą.⁹ Iš perdavimo žiniaraščio galima spręsti apie šios bylos būklę: ji buvo įrišta, lapai sunumeruoti, suvarstyti virvele ir patvirtinta Panevėžio apskrities teismo smalkos antspaudu.

1872 m. buvo išleistas N. Gorbačevskio sudarytas spausdintinis Vilniaus senųjų aktų archyvo bylų inventorinis apyrašas, pavadintas Katalogu, kuriame buvo įrašytos 18243 bylos. Upytės eksdivizinis teismas (viena byla) N. Gorbačevskio kataloge buvo išskirtas kaip atskira teisminė institucija. N. Gorbačevskis šią bylą pavadino Upytės eksdivizinio teismo aktų knyga ir suteikė jai Kataloge inventorinį numerį (Gor. Nr. 15319).¹⁰ N. Gorbačevskio senųjų aktų katalogu, nepaisant jo neišbaigtumo, plačiai naudojamas iki šių dienų.

XX a. vykę pasauliniai karai ir okupacijos skaudžiai atsiliepė Vilniaus centriniam senųjų aktų archyvui. Jis ne kartą buvo išvežtas į užsienį ir vėl gražintas į Lietuvą. Nemažai bylų dingo

⁸ MIENICKI, Ryszard; *Archiwum Akt Dawnych w Wilnie* – Warszawa, 1923 p.48.

⁹ LVIA F. 594 Ap. 1 B. 663 l. 457-457v

¹⁰ ГОРБАЧЕВСКИЙ, Никита; *Каталог древним актовым книгам губерний Виленской, Гродненской, Минской и Ковенской*– Вильна; 1872, p. 544.

arba atsidūrė kitų šalių archyvuose. Po antro pasaulinio karo Vilniaus centrinio senųjų aktų archyvo bylos perėjo LTSR centrinio valstybinio archyvo žinion. 1946 m., siekiant įvesti tikslią Lietuvos archyvuose saugomų fondų apskaitą ir kontrolę, Vyriausioji archyvų valdyba prie TSRS vidaus reikalų ministerijos išleido potvarkį, kuriuo LTSR archyvų valdybai nurodoma užregistruoti visus tuo metu buvusius archyvų fondus, suteikiant jiems numerius. Vykdamas šį potvarkį, 1949-1951 m. Upytės eksdivizinio teismo fondui buvo suteiktas Nr. 350 (SA).

1957-01-01 Vilniuje buvo įsteigtas LTSR centrinis valstybinis istorijos archyvas, kuriam iš LTSR centrinio valstybinio archyvo buvo perduoti Senųjų aktų, tarp jų ir Upytės eksdivizinio, žemės, pilies ir pakamario teismų, fondai. Upytės eksdivizinio teismo fondą Nr. 350 (SA) sudarė vienas apyrašas. N. Gorbačevskio katalogas buvo naudojamas kaip apyrašas Nr. 1.

1985 m. Lietuvos centriniame valstybiniame istorijos archyve atlikus Upytės eksdivizinio teismo fondo Nr. 350 (SA) bylų kiekio ir fizinės būklės patikrinimą, nustatyta, kad pagal N. Gorbačevskio katalogą, kuris buvo naudojamas kaip apskaitos dokumentas, fonde yra viena byla (Gor. Nr. 15319). Taigi realus bylų kiekis atitiko nurodytą bylų kiekį N. Gorbačevskio kataloge. Patikrinus papildomą rankraštinį N. Gorbačevskio katalogą, bylų prilausančių Upytės eksdivizinio teismo fondui F. 350 (SA) nerasta.

2013 m. buvo sudarytas naujas Upytės eksdivizinio teismo fondo Nr. 350 apyrašas Nr. 1., kuriame buvo viena byla.

Iš viso Upytės eksdivizinio teismo fonde Nr. 350 (SA) yra 1 (vienas) apskaitos vienetas, kurio chronologinės ribos 1790-1791 m.

Eksdivizinio teismo dekretų protokolų apyrašas Nr. 1

Iš naujo patyrimėti ir pertvarkyti Senuosius aktus imtasi, norint ištaisyti N. Gorbačevskio kataloge pastebėtus bylų sisteminimo ir jų priklausomybės fondui nustatymo trūkumus. Pirmasis pertvarkymų etapas apėmė LDK įstaigų fondų pirmųjų apyrašų kūrimą. 2013 m., sudarant Upytės eksdivizinio teismo fondo Nr. 350 (SA) apyrašą Nr. 1, buvo atlikti šie darbai:

- 1) bylų kiekio, fizinės būklės patikrinimas;
- 2) bylos priklausymo fondui nustatymas;
- 3) dokumentų tikslių chronologinių ribų nustatymas;
- 4) bylos antraštės lietuvių ir rusų kalbomis sudarymas;
- 5) naujo numerio suteikimas apskaitos vienetai.

Sudarytame Upytės eksdivizinio teismo fondo Nr. 350 (SA) naujame apyraše Nr. 1 įrašyta viena byla gavo naują apskaitos numerį, tačiau šalia liko nurodytas ir ankstesnis N. Gorbačevskio katalogo numeris (Gor. Nr. 15319).

Upytės eksdivizinio teismo fondo Nr. 350 (SA) apyrašui Nr. 1 priklausančią vieną bylą sudaro šio teismo dekretų protokolai. Dokumentų chronologinės ribos 1790-1791 m. Visi bylos dokumentai parašyti lenkų kalba. Ji yra įrišta, lapai sunumeruoti ir suvarstyti virvele. Bylos gale yra Panevėžio apskrities teismo smalkos antspaudas. Sudaryta nauja bylos antraštė lietuvių ir rusų kalbomis, tiksliau nustatytos ją sudarančių dokumentų chronologinės ribos ir bylos lapų kiekis.

Iš viso į fondo Nr. 350 (SA) Upytės eksdivizinio teismo apyrašą Nr. 1 įrašyta 1 (vienas) apskaitos vienetą, kurio chronologinės ribos 1790-1791 m.

Sklaidos ir informacijos skyriaus
vyriausiasis paleografas

Aleksandr Baniusevič

ПЕРЕВОД СПРАВКИ ФОНДА № 350 „УПИТСКИЙ ЭКСДИВИЗОРСКИЙ СУД“

I. ИНФОРМАЦИЯ О ФОНДООБРАЗОВАТЕЛЕ

Эксдивизорские суды в Великом Княжестве Литовском (далее - ВКЛ) были образованы в 1726 г. Они занимались рассмотрением дел несостоятельных должников и разделом движимого и недвижимого имущества между кредиторами. В ВКЛ отношения между должником и кредитором регламентировали статьи VII раздела III Литовского Статута с 1588 г. До учреждения эксдивизорского суда раздел имущества должников по решению поветового земского суда или Главного Литовского трибунала выполнял подкоморий. Законы на Литве издавна более благоволили к должникам, чем к заимодавцам. Это создавало благоприятную почву для изворотливых должников уклоняться от уплаты долга и десятилетиями затягивать выполнение своих денежных обязательств. Дела о взыскании долгов и разделе имущества были сложны и требовали много времени и денежных затрат. Поэтому со временем возникла потребность создать для решения этих задач отдельный суд.

Эксдивизорский суд (на латинском яз. *exdivizio – раздел*) был непостоянным судом, действовавшим в Литве с 1726 по 1840 гг. Решение образовать эксдивизорский суд по каждому отдельному делу, если имение должника находилось на территории повета, принимал поветовый земский суд, если в нескольких поветах - Главный Литовский трибунал. Суд состоял из трёх назначенных эксдивизоров (судей), коморника, землемеров и писаря. Все должностные лица этого суда были местными судебными чиновниками. Эксдивизорский суд не имел постоянного места для заседаний. Чаще всего, рассмотрением дела суд занимался в имении должника. В начале процесса суд в присутствии истцов и ответчика осуществлял оценку (таксацию) земельных владений, жилых и хозяйственных построек несостоятельного должника. После оценки имущества, эксдивизорский суд проверял законность денежных претензий кредиторов к должнику и принимал решение о их признании. Далее имущество уклонявшегося от уплаты долгов лица подлежало разделу и распределению между кредиторами согласно доли каждого.

Члены эксдивизорского суда в своей работе принимали решение коллегиально, руководствуясь при этом статьями Литовского Статута, проверив подлинность представленных им долговых обязательств, актов залога, квитанционных записей, завещаний и др. документов, а также выслушав показания присягнувших свидетелей. Передача имущества должника кредиторам осуществлялась по нормам традиции (на латинском яз. *traditio – передача*). Это значило, что заимодавец получал права на временное владение

частью имущества несостоятельного должника, пока тот не вернет долг с процентами. Решения эксдивизорского суда должны были выполняться без промедления. Даже апелляция, поданная в Главный Литовский трибунал не могла остановить выполнения декрета эксдивизорского суда.

Эксдивизорскому суду надлежало не только распределить между кредиторами имущество должника, но и определить условия и правила пользования совместными земельными угодиями, а также порядок выполнения крестьянских и государственных повинностей. Реально на практике, процесс эксдивизии длился очень долго и часто заканчивался не в пользу кредиторов. Дела несостоятельных должников рассматривались вяло и решались трудно. Довольно образно процесс эксдивизии описал современник тех лет, писатель и филарет начала XIX в. Станислав Моравский: “между тем наши судьи (эксдивизоры) в течении почти десяти лет вместе со своими жёнами, детьми, псарнями, конюшнями и прислугой всё оцененное имущество, как правило, окончательно разоряли, получая при этом от кредиторов богатые подарки так называемые *salarja*, и разграбив и разорив обе стороны с богатой добычей, как какие татары или запорожские казаки после набега в свою Сечь возвращались“. С. Моравский хорошо знал о чем писал, во время эксдивизии он потерял несколько сот тысяч рублей, ссуженных его отцом.

Не лучше чем в провинции обстояли дела и в городах. Эксдивизорские дома никто не чинил и не ремонтировал. Сдающих внаем лиц заботило только получение квартирной платы. В центре г. Вильно, на Немецкой улице стоящие эксдивизорские дома выглядели ужасно. Применение эксдивизии как правовой нормы в реалиях того времени только поощряло мошенничества и злоупотребления, так как имущество несостоятельных должников разделялось между кредиторами, а не продавалось с торгов, чтобы за полученные доходы вернуть заимодавцам долги. Нередки были случаи, когда имевшие частные долги помещики, специально не платили налоги государству, чтобы то взяло их имения под свою опеку.

В течении всей своей деятельности и в Речи Посполитой, и в Российской империи, работа эксдивизорского суда была регламентирована Литовским Статутом, а не имперскими законами. В суде официальным языком по прежнему был польский язык. Ситуация кардинально изменилась только 7 июля 1840 г. когда император Николай I своим указом отменил действие Литовского Статута в Виленской губернии, а эксдивизорские суды были упразднены.

Эксдивизорский суд был непостоянным судом, который образовывали по каждому отдельному делу, поэтому своей канцелярии он не имел. Как правило книги этого суда хранились в архивах поветовых земских судов. Сколько книг эксдивизорского суда было в

архиве Упитского земского суда неизвестно. До наших дней сохранилась только одна книга Упитского эксдивизорского суда.

30 ноября 1789 г. декретом Главного Литовского трибунала решено образовать эксдивизорский суд, который должен был рассмотреть дело покойного Яна, упитского подстолия Леона и полоцкого гродского писаря Марцина Боровских с кредиторами. Судьями эксдивизорского суда были назначены: судья Виленского земского суда Доминик Каменский, судья Стародубовского земского суда Ян Сильвестрович и судья Волковыского земского суда Станислав Жинев. Эксдивизорами были приглашены судебные чиновники из разных поватов ВКЛ потому, что Боровские имели недвижимое имущество в нескольких поватах. Другой причиной, возможно, было стремление избежать предвзятости местных упитских судей. Процесс эксдивизорского суда начался 3 апреля 1790 г. и длился до 14 мая 1791 г. Суд за неуплату Боровскими долгов решил разделить между их кредиторами имение Подбирже Упитского повата.

В 1840 г., когда эксдивизорские суды были упразднены, книга Упитского эксдивизорского суда была передана в ведение Поневежского уездного суда, где хранилась в архиве вместе с делами Упитского земского, гродского и подкоморского судов.

II. СОЗДАНИЕ ФОНДА И ЕГО СТРУКТУРА

Сведения о фонде

В 1852 г. царским указом был учрежден Виленский центральный архив древних актов, директором которого назначен Никита Горбачевский. В нём должны были быть собраны все документы учреждений ВКЛ, составленные до 1799 г. В течении 1853-1854 гг. Поневежский уездный суд, которому принадлежали книги Упитского земского, гродского и подкоморского судов, передал Виленскому центральному архиву древних актов 130 дел.

5 декабря 1853 г. в одной посылке вместе с делами Упитского гродского и подкоморского судов Виленский центральный архив древних актов получил одно дело Упитского эксдивизорского суда. Из передаточной описи известно, что это дело было в переплёте, с пронумерованными и прошнурованными листами и подтверждена сургучёвой печатью Поневежского уездного суда.

В 1872 г. Н. Горбачевским была издана опись-каталог дел, находящихся в Виленском центральном архиве древних актов. В него были внесены 18243 дела. Упитский эксдивизорский суд (одно дело), как и другие учреждения ВКЛ, в каталоге проходил как отдельное судебное учреждение. Н. Горбачевский это дело назвал актовой книгой Упитского эксдивизорского суда и присвоил ему в каталоге инвентарный номер (Гор. № 15319). Каталог Н. Горбачевского, несмотря на свои недостатки, широко вошел в научный оборот.

В XX в. прошедшие мировые войны и оккупации болезненно отозвались на судьбе Виленского центрального архива древних актов. Он несколько раз был вывезен за границу. Немало дел потерялось или оказалось в архивах соседних государств. После второй мировой войны дела Виленского центрального архива древних актов перешли в ведение центрального государственного архива Лит.ССР. В 1946 г. Архивное управление Лит.ССР получило указание Главного Архивного управления при МВД СССР о взятии всех архивных фондов на учёт и присвоении им номеров. Выполняя это указание в 1949-1951 гг. фонду „Упитский эксдивизорский суд“ был присвоен № 350.

1 января 1957 г. в Вильнюсе был учрежден центральный государственный исторический архив Лит.ССР, в который из центрального государственного архива были переданы Древние акты, в том числе и фонды: „Упитский эксдивизорский суд“, „Упитский земский суд“, „Упитский гродский суд“ и „Упитский подкоморский суд“. Фонд № 350 „Упитский эксдивизорский суд“ состоял из одной описи“. Как опись № 1 использовался печатный каталог Н. Горбачевского.

В 1985 г. в центральном государственном историческом архиве Литвы была проведена проверка наличия и состояния дел фонда № 350 „Упитский эксдивизорский суд“. Результаты проверки подтвердили наличие 1 (одной) единицы в печатном каталоге дел Н. Горбачевского (Гор. № 15319), который использовался как документ учёта описи № 1. При проверке дополнительного рукописного каталога Н. Горбачевского дел относящихся к фонду № 350 „Упитский эксдивизорский суд“ не обнаружено.

В 2013 г. была составлена новая опись № 1 фонда № 350 „Упитский эксдивизорский суд“, которая состояла из одного дела.

Итого в фонде № 350 „Упитский эксдивизорский суд“ имеется 1 (одна) единица хранения, хронологические рамки которой 1790-1791 гг.

Первая опись фонда № 350 „Упитский эксдивизорский суд“

Незавершенность и недостатки каталога Н. Горбачевского с точки зрения фондирования и систематизации, явились стимулом для исследований Древних актов. Первым этапом этой работы было создание отдельных описей к фондам учреждений ВКЛ. При составлении в 2013 г. описи № 1 фонда № 350 „Упитский эксдивизорский суд“ проведены следующие работы:

1. проверка наличия и физического состояния дел, ведение точного фактического учёта Древних актов;
2. фондирование;

3. уточнение хронологических рамок документов;
4. составление заголовка дела на литовском и русском языках;
5. перешифровка дела.

В результате проверки установлено, что в первой описи фонда № 350 „Упитский эксдивизорский суд“ имеется в наличии одна единица хранения. Это дело в новосоставленной описи № 1 получило новый инвентарный номер. Рядом указан и старый шифр каталога Н. Горбачевского (Гор. № 15319).

Дело описи № 1 фонда № 350 „Упитский эксдивизорский суд“ по виду документов состоит из декретовых протоколов. Крайние даты документов 1790-1791 гг. Все документы этого дела написаны на польском языке. Оно переплетено, с пронумерованными и прошнурованными листами. В конце дела имеется сургучёвая печать Поневежского уездного суда. Составлен новый заголовок дела на литовском и русском языках, точнее указаны хронологические рамки документов и количество листов.

Всего в описи № 1 фонда № 350 „Упитский эксдивизорский суд“ имеется 1 (одна) единица хранения, хронологические рамки которой 1790-1791 гг.

Отдел распространения информации

Старший палеограф

Александр Банюсевич